

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale, seu Institutio Sacerdotum, Ex Divinis Litteris Et Veterum Patrum Disciplina

Torres, Alfonso de

Ingolstadii, 1604

II. De sobrietate, & temperantia, de supellectili, cibis, & conuiujs
Sacerdotum. §. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48973)

CAPVT II.
 DE SOBRIETATE,
 ET TEMPERANTIA,
 DE SVPELLECTILI, CIBIS, ET
 CONVIVIIS SACERDOTVM:
 DE IEIVNIO, VSV
 CINERVM, ET CILICII:
 DE BENEDICTIONE
 MENSÆ, AD EAMQVE
 LECTIONE:

DE SOMNO, VIGILIA,
 ET QVOTIDIANO CONSCI-
 ENTIAE EXAMINE.

*De Sobrietate, & Temperantia,
 Supellectili, Cibis, & Con-
 uiviis Sacerdotum. §. I.*

SVMMARIVM.

SOBRIETATEM amplecti debent Principes
 Ecclesie & Sacerdotes, quia non est re-
 gnum Dei esca & potus. 1. 2. 4. 5. 10.

Maximo

Maxime oraturi, vel celebraturi: quia sobrietas est om-
 nium virtutum mater, sicut ebrietas vitiorum. 7.
 Victu & vestitu contenti esse debent. 3. 26. secundum
 morem prouinciae. 24. 25.
 Et modica suppellectili, & mensa. 27. 28. & quibusdam
 cibis. 33. 34. 35.
 Quia Sacerdos est temperantiae typus. 6.
 Et ideo debet māducare vt aeger propter necessitatē, nec
 nisi propter eā, aut hospites, lautioribus cibis vesci. 8.
 Quos tamen ad edendum, vel bibendum vrgere non de-
 bet, & qualiter. 9. 10. 11.
 In mensa munditia adhibenda. 20.
 Sacerdotis conuiuia qualia. 17. 18. & in eis qualiter se
 debeat gerere. 21.
 Et qui illis interesse, quiq; ab illis abesse debeant. 9.
 Per ea sepe corriguntur, qui alias corrigi non potue-
 runt. 19.
 Sumente autem corpore cibum suum, mens quoq; suum
 non negligat, & qualiter. 15. 21.
 Quid etiā post prandium faciendū. 22. Quid post cenam.
 36.
 Quae tamen sobria, & frugalis esse debet. ibidem.
 Conuiujs laicorum, & potentium non facile Sacerdos
 intersit. 23.
 De omnibus cibis, qui apponuntur mensae, gustandum
 cum gratiarum actione, ad Gloriam Dei. 12. 13. 14.
 Non tamen appetenter sumendi, etiā si viles sint; quibus
 tamē, & lautioribus parce, & sobrie vescendū. 29. 30.
 Quia tam vilium, quam delicatorum satietas & crapu-
 la animae & corpori damnū inferunt. 10. 16. 31. 32.

- 1 **A**BHICIAMVS operatenebrarum, & induamur
arma lucis. Sic vt in die honeste ambulemus;
non in comessationibus, & ebrietatibus, non in
cubilibus, & impudicijs, non in contentione, &
æmulatione: sed induimini Dominum Iesum
Christum, & carnis curam ne feceritis in deside-
riis. *Rom. 13.*
- 2 Non est regnum Dei, esca, & potus; sed iustitia,
& pax, & gaudium in spiritu sancto. *Rom. 14.*
- 3 Habentes alimenta, & quibus tegamur, his
contenti simus. Nam qui volunt diuites fieri, incie-
dunt in tentationē, & in laqueum diaboli, & desi-
deria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt ho-
mines in interitum, & perditionem, &c. *i. Tim. 6.*
- 4 Sobrij estote, & vigilate: quia aduersarius vester
diabolus tamquam leo rugiens circuit, quærens
quem deuoret. *i. Petr. 5.*

Principes Ecclesiæ debent esse sobrij,
exemplo Christi pauperis, & esuri-
entis.

- 5 *Mich. 2* Ecclesiæ Principes, qui delicijs affluunt, & inter
epulas atque lasciuias pudicitiam se seruare cre-
dunt, propheticus sermo describit, quod eijciendi
sunt de spatiofis domibus, lautisque conuiujs, &
multo labore epulis conquisitis. Et, si vis scire, quo
eijciendi sunt propter malas cogitationes, & ope-
ra sua, Euangeliū lege: In tenebras exteriores, vbi
erit fletus, & stridor dentium. An non confusio,
& ignominia est, Iesum crucifixū, magistrum pau-
perem,

perem, & esurientem, fartis prædicare corporibus, & ieiunorum doctrinam rubentes buccas, tumentiaque ora proferre? Si in Apostolorum loco sumus, non solum sermonem eorum imitemur, sed conuersationem quoque, & abstinentiam amplectamur. *S. Hier. ad cap. 2. Micha. dist. 55. cap. eod.*

Sacerdos temperantiæ typus.

QVONIAM temperantiæ typum Sacerdotem 6 esse oportet, & ut illud hominum genus sincerum permaneat, nulla contumelia præbens occasionem conuiciari volentibus, propterea diuinus Apostolus iubet, Dei ministrum testimonium *1. Ti. 3.* habere bonum ab extraneis, ut non in opprobriū incidat, & in laqueum diaboli. *Theodoretus de quest. in Leuit. quest. 4.*

Sacerdos sit sobrius maxime oraturus, aut sacrificaturus.

VULT sermo diuinus sobrios esse Domini Sa- 7 cerdotes, utpote qui accedentes ad altare Dei orare pro populo debeant, & pro alienis interuenire *Num. 2* delictis, qui portionem in terra non habeant, sed ipse Dominus portio eorum sit. Vult ergo, istos, quibus Dominus portio est, sobrios esse, ieiunos, vigilantes in omni tempore, maxime autem, cum ad exorandum Dominum, & sacrificandum in conspectu eius altaribus præsto sunt. Sobrietas enim, omnium virtutum mater est: sicut è con-
S 5   trario

trario ebrietas, omnium vitiorum, &c. *S. Cyrillus in Leuit. cap. 7.*

Manducet Sacerdos, vt æger, propter necessitatem, nec ipsi propter eam, aut hospites, lautioribus cibis vescatur.

8 SICVT æger ad medicinam, sic ad sumendas dapes debet Sacerdos accedere, nequaquam scilicet in illis voluptatem appetens, sed necessitati succurrens. Ille autem plene huiusmodi vitium superat, qui in sumendis dapibus non solum parsimoniam tenet, vt scilicet refectionem corporis semper esuries imperet; verum etiam accuratiores simul, & lautiores epulas, excepta corporis infirmitate, & hospitium susceptione, contempnit. *S. Augustinus de conflictu virtutum & vitiorum, Vide inf. n. 13.*

Sacerdos non vrgeat conuiuias ad comedendum, aut bibendum; & qui eius conuiujs adesse, ab eisque abesse debeant.

9 OPORTET moderatis epulis contentum esse Sacerdotem, suosq; conuiuias ad comedendum, & bibendum non vrgeri, quin potius sobrietatis præbeat exemplum. Remoueantur ab eis conuiuio cuncta turpitudinum argumenta, non ludicra spectacula, non fatuorū stultiloquia, non scurrilum admittantur præstigia: adsint peregrini, & pauperes,

pauperes, & debiles, qui de Sacerdotali mensa
Christum benedicentes benedictionem percipi-
ant. *Eusebius Papa decreto 40. cap. 10. Eutychianus
Papa cap. fin. Concil. Carthagin. 4. c. 15. Rhem. c. 17. 8.*

Sacerdos absteineat à crapula, neque alios
ad potus æquales inuiter.

Vide inf. p. 3. c. 4. Ne sit vinolentus, num. 12.

IO

Sacerdotes se inuicem inhonestis conui-
uiis non grauent, nec plus quam ter bi-
bant.

QVANDO Presbyteri per candelas simul con- II
ueniunt, post peractum diuinum ministerium, ad
necessariam collationem, non quasi ad plenam re-
fectionem, sed quasi ad prandium, ibi ad tabulas
resideant: ne per talia inhonesta conuiuia se inui-
cem grauent, quia indecens est, & onerosum. Sæ-
pe etiam tarde ad Ecclesiam redeunt, maius
damnum de reprehensione consequuntur; (quod
de grauedine mutua contrahunt) quam lucrum
ibi faciant, &c. Et ideo, peractis omnibus quæ vo-
lunt, panem cum caritate in domo fratris sui si-
mul cum fratribus frangant, & singuli singulos
bibere faciant, & maxime vltra tertiam vicem po-
culum non contingant. *Concil. Nannet. dist. 44. cap.
eod.*

Gustandum de omnibus quæ apponun-
tur cum gratiarum actione.

NE similes efficiamur inimicorū Dei, qui cau- 18
teriatam habent conscientiam suam, ac propterea 1. Cor. 9.
abstinent 2. Ti. 4.

abstinent à cibis, quos Deus creauit ad sumendū cum gratiarum actione fidelibus: singula (si quando tempus inciderit) attingenda nobis sunt, quatenus iis, qui nos cernunt, ostendamus omnia esse munda mundis; & nihil reijciendum, quod cum gratiarū actione percipiatur. Sanctificatur enim per Verbum Dei, & orationem. Videndum est tamen &c. *S. Basilius in reg. fus. interrog. 18.* Sic apposita quæque libabat Nepotianus Presbyter, vt & superstitionem fugeret, & continentiam seruaret. *S. Hieron. ep. 3. ad Heliodorum.*

Qualiter ad gloriam Dei manducandum.

- 13 MANDUCAT quis & bibit ad gloriā Dei, quando diuinorum beneficiorum erga se memoriam conseruat, & eiusmodi animi affectionem retinet, quæ ex compositione etiam corporis declaratur; vt non tamquam securus omnino manducet, sed vt qui inspectorem habet Deum. Et quando in sumendo cibo illud sibi propositum habet, vt non tamquam ventris mancipium, propter voluptatem manducet, sed tamquam operarius Dei, vt in operibus iis, quæ sunt ex mandato Christi, exequendis esse firmior possit. *Idem S. Basilius in reg. breu. interrog. 196. Vide inf. §. 3. Quando Presbyteri, n. 7.*

Siue manducans, siue bibens, semper & vbique oret Sacerdos.

Vide

*Vide sup. p. 1. c. 7. S. I. de orationis puritate, cap. 14.
Sive comeditis, n. 35.*

Nequaquam totus manduces, sed corpore tuo suam refectiorem procurante, mens suam non negligat.

S. Bernard. ad fratres de monte Dei.

15

Non manducandum ita, ut corpori damnum inferamus, quod per ciborum nimietatem comparatur.

Non cohæret hoc, ut, cum tuendi corporis causa eas assumamus, per easdem ipsas ei rursus bellum inferamus; impedimentoque simus, quo minus præcepta Dei exequi possit. *S. Basilius in reg. fus. interrog. 19.* Legimus enim, quosdam articulari & podagræ humoribus laborantes, proscriptione bonorum ad simplicem mensam & pauperes cibos redactos, conualuisse. *S. Hieron. dist. 5. de consecra. c. legimus.*

Conuiuia Sacerdotum qualia; & frequenter cum fratribus, maxime pauperibus, facienda.

CONVIVIA Sacerdotum tunc veraciter ex caritate prodeunt, cum in eis nulla absentium vita mordetur, nullus ex irrisione reprehenditur, nec inanes sæcularium in eis negotiorum fabulæ; sed verba lectionis sacræ audiuntur: & cum non plus corpori, quam necesse est, seruitur; sed sola eius infir-

infirmetas reficitur, vt ad vsum exercendæ virtutis habeatur. Hæc si vos in vestris conuiuis agitis, abstinentium fateor magistri estis. *S. Gregor. ep. 37. lib. 2. dist. 44. cap. eod. & Vide inf. c. 6. §. 1. de hospitalitate caritatis recipiendæ. n. 8. cum seqq.*

De eodem.

18 NIHIL vilitatis, nihil immodestiæ admittit Sacerdotum conuiuium: non prius discumbitur, quam oratio ad Deum prægustetur: editur, quantum esurientes capiunt: bibitur, quantum pudicis est vtile: ita saturantur, vt qui meminerint etiam per noctem adorandum Deum sibi esse: ita fabulantur, vt qui sciunt Dominum audire. Post aquam manualementem, vt lumina, & quisque de scripturis sanctis, vel de proprio ingenio potest, prouocatur in medium Deo canere. Hinc probatur, quomodo biberit. Æque oratio conuiuium dirimit. Inde disceditur ad eandem curam modestiæ & pudicitæ, vt qui non tam cenam cenauerint, quam disciplinam. *Tertullianus in Apolog. c. 39.*

Sæpe corriguntur per conuiuia qui non corriguntur per disciplinam.

19 PLERVMQVE contingit, vt, quos correctio discipline tardos facit ad percipiendam veritatis normam, conuiuiorum sedulitas, & admonitio blanda ad viam perducatur iustitiæ. *S. Gregor. 3. ep. 4.*

Mun-

Munditia in mensa adhibenda, & elegantia.

ADHIBENDA in mensa necessario ubiq; munditia est, atque elegantia; ita tamen, vt nusquam extra fines nostros egrediamur. *S. Basilii in regul. fus. interrog. 20.*

Qualiter in mensa se debeat gerere Sacerdos.

Vide inf. c. 2. §. 4. de gestu, risu, & c. cap. paulatim. n. 21
36. c. vbi posita. n. 38. & qualiter in conuiuio. c. cum aliquid. n. 37.

Post prandium parumper quiescendum.

Vide inf. §. 4. de somno, & vigilia, cap. post prandium. n. 13.

Sacerdos non facile intersit conuiujs, maxime sæcularium & potentiorum.

CONVIVIA sibi vitanda sunt sæcularium, & maxime eorum, qui honoribus tument. Turpe est, ante fores Sacerdotis Christi crucifixi, & pauperis, & qui cibo quoque vescebatur alieno, lictores consulum & milites excubare, Iudicemque Præuincix melius apud te prandere, quam in palatio, &c. Consolatores nos potius in meroribus suis, quàm conuiuas in prosperis, nouerint. Facile contemnitur clericus, qui sæpe vocatus ad prandium ire non recusat. Numquàm petentes: raro accipiamus rogati. Nescio enim quomodo ipse etiàm qui deprecatur, vt tribuat, cum acceperis, viliorẽ te iudicat;

&

& mirum in modum, si, cum rogantem contempseris, pluste posterius veneratur, &c. *S. Hieron. ep. 2. ad Nepotianum.*

In cibis & vestimentis mores eorum, cum quibus viuimus, obseruare debemus.

- 24 QVISQVIS rebus prætereuntibus restrictius vitetur, quã sese habent mores eorũ, cum quibus viuit, aut intemperans aut superstitiosus est: quisquis vero sic eis vititur, vt metas consuetudinis bonorũ, inter quos versatur, excedat, aut aliquid significat, aut flagitiosus est. In omnibus enim talibus non vsus rerum, sed libido vitentis in culpa est, &c. *S. August. dist. 41. c. quisquis, iunctio c. Clericus, & quæ ibi refert Gratianus. Idem S. Aug. ep. 209. ad Monachas. S. Basilius in reg. fusior. interrog. 19. Vide infra t. 3. §. I. Num. 9.*

De eodem.

- 25 QUIDQVID extra consuetudinem præsumitur vsusq; communem, vanæ gloriæ atq; ostentationis morbo pollutum, antiquissima Patrum traditio notat, &c. *Cassianus. l. 5. c. 23.*

Sacerdos sit contentus victu, & vestitu.

- 26 Si ego pars Domini sum, & funiculus hæreditatis, nec accipio hæreditatem inter cæteras tribus, sed quasi Leuita, & Sacerdos viuo de decimis; & altari seruiens altaris oblatione sustentor, habens

bens victum & vestitum, his contentus ero, & nudam crucem nudus sequar. *S. Hieron. ad Nepotianum, 12. q. 1. c. clericus.*

Vilis supellex, & mensa Sacerdotum.

VILEM supellectilem & mensam, ac victum **27** pauperem habeat Sacerdos, & dignitatis suæ auctorem fide & vitæ meritis quærat. *Concil. Carthag. 4. c. 15. dist. 41. c. Episcopus.*

De eodem.

EXEMPLE Patrum nostrorum, in Concilio **28** Carthaginensi Sancta Synodus non solum iubet, vt Episcopi & Sacerdotes modesta supellectili ac mensa, ac frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitæ, & tota eius domo, &c. *Vt sup. cap. 1. §. 1. de sanctitate. c. optandum, n. 31.*

Parum prodest, quibusdam abstinere, & alias delicias in cibis quærere.

QVID prodest oleo non vesci, & molestias quas **29** dam difficultatesque ciborum quærere, caricæ, piper, nuges, palmarum fructus, similam, mel, pyrtacia. Tota hortorum cultura vexatur, vt cibario non vescamur pane; & dum delicias sectamur, à regno cælorum retrahimur, &c. & famam abstinentiæ in delicijs quærimus. *S. Hieron. ep. 2. ad Nepotianum. S. Bernard. in apologia ad Guilielmum Abbatem.*

T Deliciæ

**Deliciae perceptae sine desiderio non ob-
sunt: quod est fecus in cibis etiam vili-
bus appetenter editis.**

- 30 **DELICIAE** quaelibet, si absque desiderio præci-
pantur, non officiant: & viles cibi appetenter ac-
cepti impediunt effectum abstinentiæ. *David*
2. *Re. 23.* enim aquam male concupitam effudit, & *Elias*
3. *Re. 17.* carnes comedit. *S. Augustinus dist. 41. c. eod. licet in-
ter opera S. Augustini non inueniatur, inuenitur autem
inter opera S. Prosperi Aquitanici de vita contempl. l.
2. c. 22. S. Gregor. Moral. lib. 30. c. 13.*

**Vilium ciborum satietas æque vt delica-
torum vitanda.**

- 31 **NON** solum abstinendum est à delicatis cibis,
verum etiam à vilibus, & cum æquali temperantia
continendum est: immo panis & aquæ satietas est
timenda, vt possit in nobis acquisita puritas per-
manere. *S. Bonau. de puritate conscientiae, c. 8.*

De eodem.

- 32 **SATIVS** est, modico vino vti. *Vt inf. p. 3. cap. 4. ne
sit vinolentus, n. 24.*

Qui cibi sint comedendi.

- 33 **ABSCINDAMVS** à nobis eos cibos, qui impu-
gnare possunt, tum vero etiam calidos, ne oleum
flammæ adijciamus; deinde vero suaues quoque
ac

ac delicatos, si fieri potest; cibos corpori indulgeamus, qui facile repleant, & maxime leues, vilesq; & exigui sint, vt ex repletionem facile inexplebilem eius auiditatem satiemus, &c. *S. Basilius oratione 6. de ieiunio. S. Climacus gradu. 14. de gula. S. Bonau. in regul. nouitiorum c. 6.*

De eodem.

SIT mensa frugalis de cibis, & simplicibus, non 34
nimis delicatis, nec nimis grossis, sed medio temperatis: quia hoc expedit ad sanitatem corporis. *Concil. Hildesem. in form. viuendi Canoniorum, c. 14.*

De eodem.

DE condimentis sufficiat, obsecro, vt comestibiles 35
fiant cibi nostri, non etiam concupiscibiles, vel delectabiles. *S. Bernardus ad fratres de monte Dei. Alia de hac materia vide in far. p. 3. c. 3. de rebus Sacerdoti prohibitis in genere, & cap. 4. ne sit vinolentus.*

Cena nocturna debet esse sobria.

CENA frugalis sit & sobria, alioqui multa inconuenientia sentiet Sacerdos, &c. & completa 36
cena si honeste recreari voluerit cum familia, non est inconueniens. *Concil. Hildesem. in form. viu. can. cap. 48. & 50.*

T 2

De

*De ieiunio, vsu Cinerum, &
Cilicij. §. II.*

SVMMARIVM.

IEIUNII epitheta. & effectus. 7. 8. 9.

Oratio cum ieiunio bona, & Deo grata.

1. 2. 3. 6.

Nec sufficit corpore ieiunare, nisi etiam anima ieiunet. 26. 27.

Quibus rebus abstinendum sit diebus ieiuniorum, & qualiter vescendum. 12. 14.

In eis seruari debet ciborum qualitas, quantitas, modus, tempus. 13.

Qualis autem sit generalis continentiae, & refectiois modus. 17. 18.

Medium in ieiunio tenendum. 19. 20. 21. 22.

Quod quidem melius est moderatum & assiduum, quam per intervalla immoderatum. 23. 24.

Aqua & panis ieiunium fortissimum. 25.

Somnus & cibus hora praestituta sumendi. 13. 14. 15.

Collatio nocturna qualis in die ieiuni. 16.

Clerici abstineant septem hebdomadibus plenis ante Pascha carne & delicijs, eoque tempore quid agendum. Quodque ieiunium quadragesimae sit decima totius anni. 10.

Quod quidem ieiunium qui soluit magna punitione dignus. 11.

Benedictio cinerum in capite ieiunij. 28.

Sacer

Sacerdotes consueverunt se & altaria ciliciis induere,
& cinere capita conspergere. 1. 3. 4. 5.

Cilicium, habitus pœnitentiæ & humilitatis. 39.

Cilicium, & Cinis quid notent. 30. 31.

INDVERUNT se Sacerdotes cilicijs, &c. & altare
Domini operuerunt cilicio, &c. &, Eliachim
Sacerdos allocutus est eos, dicens; Scitote quoni-
am exaudiet Dominus preces vestras, si manentes
permaneritis in ieiunijs & orationibus in con-
spectu Domini, &c. etiam hi, qui offerebant Do-
mino holocausta, præcincti cilicijs offerebant
sacrificia Domino, &c. *Iudith. 4.*

Bona est oratio cum ieiunio. *Iob. 12.*

Ego autem, cum mihi molesti essent, induebar
cilicio. Humiliabam in ieiunio animam meam: &
oratio mea in sinu meo conuertetur. *Psal. 134.*

Sederunt in terra, conticuerunt senes filiæ Sion:
consperferunt cinere capita sua, accincti sunt cili-
cijs. *Tren. 2.*

In domo Pulueris puluere vos conspergite. 5
Mick. 1.

In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut 6
Dei ministros in multa patientia, in ieiunijs, &c. 2.
Cor. 6.

Ieiunij epitheta, & effectus.

IEIUNIVM est animæ optima custodia, corpo- 7
ris habitatio segura, fortibus viris munimentum
& arma, athleticis & certantibus exercitatio. Hoc
tentationes propulsat, ad pietatem armat, cum so-

brietate habitat, temperantiæ opifex est, in bellis fortitudinem affert, in pace quietem docet, Nazaræum sanctificat, Sacerdotem perficit: nec enim fas est sine ieiunio sacrificium attingere, &c. *S. Basilius hom. 1. de ieiunio, ante medium.*

De eodem.

- 8 Ieiunium purgat mentem, subleuat sensum, carnem spiritui subijcit, cor facit contritum & humiliatum, concupiscentiæ nebulas dispergit, libidinū ardores extinguit, castitatis lumen accendit. *S. August. serm. de ieiunio.*

De eodem.

- 9 Est quidem Ieiunium vitiorum mors, vita virtutum, pax corporis, membrorum decus, & ornamentum vitæ, robur mentium, vigor animorum, castitatis murus, pudicitæ propugnaculum, ciuitas sanctitatis, schola meritorum, Ecclesiasticæ vitæ viaticum salutare, &c. *S. Petrus Chrysologus serm. de ieiunio, & eleemosina.*

Septem hebdomadibus ante Pascha abstineant clerici à carne & deliciis: ac de ieiunio quatuor temporum.

- 10 SEPTEM hebdomadas plenas ante sanctum Pascha omnes clerici in sortem Domini vocati à carne ieiunent; quia, sicut discreta debet esse vita clericorum à laicorum conuersatione, ita & in ieiunio debet esse discretio. Has ergo septem hebdomadas omnes clerici à carne & deliciis ieiunent, & hymnis, & vigiliis, atque orationibus Domino

mino inhærere diu noctuque studeant. *Telesphorus Papa dist. 4. c. statuimus. de quo vide Cassianum per totam collationem 21. Ultra quem, quod ieiunium Quadragesimæ sit decima totius anni, quam Deo solui- mus, probat Rupertus de diuin. offic. l. 4. c. 9. Ieiunia autem quatuor temporum licet à Calist. 1. summo Pon- tifice instituta esse memorentur anno Domini CCXVII. dist. 76. c. ieiunium 1. cum sequentibus. tamen ex Apo- stolica institutione sumpsisse originem confirmare vide- tur S. Leo serm. 9. de ieiunio septimi mensis.*

Soluens Christi ieiunium maiori pœna dignus est, quam Ionathas, qui pro- pter ieiunium à patre indictum morte damnatus est.

Si ignorans Ionathas, indictum à patre ieiuni- um, quia resoluit, morti addicitur; qui sciens indi- ctum à Christo resoluit ieiunium, quid meretur? II
2. Re. 14
S. Ambrosius serm. 24. 26.

Diebus ieiuniorum abstinendum à lacti- ciniis, & à piscibus pretiosis, & à nimia vini potatione.

PAR est, ut, quibus diebus à carne animalium 12 abstinemus, ab omnibus quoq; quæ sementinam trahunt originem, ieiunemus; à lacte videlicet, ca- feo, & ouis. Cæterum piscium esus ita Christiano re- linquitur, ut hoc ei infirmitatis solatium, non luxuriæ pariat incendium. Deniq; qui à carne ab- stinent, nequaquam sumptuosiora belluarum mari- narum conuiuia præparent. Vinum quoq; ita bibere

permittitur, vt ebrietatem omnino fugiamus; alioqui restat, vt omnia, quæ corpori libent, similiter faciamus. *S. Gregor. dist. 4. c. denique.*

a Vinum]sex diebus magnæ hebdomadæ vini vsus prohibitus Christianis, pane tantum, sale, oleribus, & aqua mensæ adhibitis, refert. *S. Clemens de constitut. Apost. lib. 5. cap. 17. Quod confirmat. S. Cyrillus Ierosol. Catechesi 4. de cibis. describens ieiunium Ecclesiæ Ierosolymitanæ alio etiam tempore. Et Epiphanius in compendiaria vera doctrina de fide Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ. Orig. lib. 3. in Iob. 8. Chrysostr. homilia. 6. ad populum Antioch. S. Augustin. serm. 64. & 65. de tempore. S. Hieronymus lib. 2. contra Iouianum. Theophil. Alex. epist. 3. Paschali, vbi, qui legum, inquit præcepta custodiunt, ignorant vinum in ieiuniis, carniū esum repudiant, &c.*

Obseruari debet in ieiunio ciborum qualitas, quantitas, modus & tempus.

- 13 OBSERVANDVS est sumendi modus, & tempus, cibi quantitas, & qualitas. Fugienda quoque sunt superflua, & adulterina condimenta. Obseruandus est modus, vt non effundat, qui comedit animam suam super omnem cibum: tempus, ne ante horam: qualitas, qualibus vtitur communitas fraternitatis, excepta causa manifestæ infirmitatis. *S. Bonauen. in Phar. lib. 2. cap. 36. ex S. Bernardo. Vide inf. §. 1. n. 8.*

Quali-

Qualiter vescendum diebus ieiuniorum.

ABSTINENTIA est, quæ edendi horam non præ- 14
uenit, vt fecit Ionathas in fauo mellis: non lautio-
ra quærît edere, vt Israëlita in deserto: non accu-
ratius parare, vt filij Heli in Silo: non ad superflui-
tatem, vt Sodomita: non vile quodlibet, vt Esau
edulium in fame concupiuit. *S. Gregor. p. 3. Pastoral.
admonitione 20. & Moralium lib. 30. c. 13.*

**Somnus & cibus, hora præstituta su-
mendi.**

SICVT festinandum nobis est, ne appetitu cor- 15
poræ voluptatis in dissolutionem noxiam dila-
bamur, & præstitutum tempus vel cibo indulgere,
vel modum eius præsumamus excedere; ita est ef-
cæ somnique refectio hora legitima, etiam si hor-
reat, ingerenda. Vtrumque enim bellum aduersa-
rij factione confurgit; & perniciosius continen-
tia immoderata, quam saturitas remissa supplan-
tat. *Cassian. coll. 2. c. 17. S. Basilius oratione 16. de in-
gluuiæ, & ebrietate.*

De collatione nocturna in die ieiunij.

SI ieiunium extiterit, tunc secundum consue- 16
tudinem potest ad collationem aliquid parum gu-
stari, siue de speciebus, siue de torta cum potu con-
uenienti. *Concil. Hildesem. in formula viuendi canoni-
corum. c. 47.*

**Quis sit generalis continentia, ac refe-
ctionis modus.**

GENERALIS hic continentia modus est, vt se- 17
cun-

eundem capacitatem viriū, vel corporis, vel ætatis tantum sibi met cibi vnusquisque concedat, quantum sustentatio carnis, non quantum desiderium saturitatis exposcit, &c. vt enim mens cibi inanitate lassata perdit orationis vigorem, dum carnis lassitudine nimia prægrauata dormire cōpellitur; ita rursus, nimietate voracitatis oppressa, emittere ad Deum preces puras, leuesque non poterit. *Cassianus collat. 2. c. 22. S. Basilius in constitut. monast. c. 5. S. Gregor. Moral. l. 20. c. 31.*

De eodem.

- 18 TANTVM tibi ieiuniorum modum impone, quantum ferre potes. Sint tibi pura, casta, simplicia, moderata, & non superstitiosa ieiunia. *S. Hieron. ad Nepotianum, ep. 2.*

Medium in ieiunio tenendum.

- 19 IEIYNIA sic tēperare studeas, vt non lasciuias, nec etiam deficias in seruitio Domini: hoc namque tentator omnino nititur persuadere, vt aut nimis homo repleat ventrem, aut etiam indiscrete abstineat; sed medium est tenendum. *Concil. Hildesem. in form. viuendi canonicorum, c. 15.*

De eodem.

- 20 NON quod secundum Apostolū, &c. Affligendum est corpus aliquando, sed non conterendum. *S. Bern. ad fratres de monte Dei.*

De eodem.

- 21 ETIAM in bonis immoderatum aliquid non debet esse, &c. *Vt inf. c. 4. §. 1. de prudentia, n. 18.*

De

De eodem.

VIRTUS abstinentiæ aut omnia nulla est, si 22
 tantum quisq; corpus non edomat quantū valet;
 aut valde inordinata est, si corpus atterit plus quā
 valet. Per abstinentiam quippe carnis vitia sunt
 extingueda, non caro; & tanto quisq; sibi met de-
 bet moderamine præesse, vt & ad culpam caro
 non superbiat, & tantum ad effectum rectitudinis
 in operatione subsistat. *S. Gregor. Moral. l. 20. c. 31.*

Melius est ieiunium moderatum, & assi-
 duum, quam immoderatum per inter-
 ualla,

MELIOR est rationabilis cum moderatione 23
 quotidiana resectio, quam per interualla arduum
 longumq; ieiunium, *Cassian. l. 5. c. 9. l. 6. c. fin. S. Hie-
 ron. ad Furiam. S. Bernardus de modo bene viuendi, ser,
 24. & de Passione Domini c. 42.*

De eodem.

PARCVS cibus, & venter semper esuriens tri- 24
 duanis ieiuniis præfertur; & multo melius est quo-
 tidie parum, quam raro satis sumere. Pluuia enim
 illa optima est, quæ sensim descendit in terram:
 subitus autem & nimius imber in præceps arua
 subuertit. *S. Bonau. in Phar l. 2. c. 36. ex S. Ambrosio.*

Fortissimum ieiunium est, aqua & pa-
 nis,

S. Hieron. epist. 2. ad Nepotianum.

Non 25

Non sufficit corpore ieiunare, nisi etiam anima ieiunet.

26 **NON** est nobis aduersarius extrinsecus formidandus: in nobismet ipsis hostis inclusus est, intestinum nobis quotidie geritur bellum. Deuictō eo, omnia, quæ forinsecus sunt, redduntur infirma, ac militi Christi vniuersa pacata erunt, & subdita, &c. Nec solum nobis istud ieiunium visibiliū ciborum ad perfectionem cordis, & corporis puritatē sufficere posse credamus, nisi huic fuerit animæ quoq; ieiunium copulatum: habet namq; & illa suos noxios cibos, quibus impinguata etiam sine escarū abundantia ad luxuriæ prærupta deuoluitur, &c. Nam, si corporaliter ieiunantes perniciosissimis animæ vitiis implicemur, nihil nobis proderit carnalis afflictio, pretiosiore parte polluta: per eam scilicet substantiam delinquentibus nobis, qua efficimur habitaculum Spiritus sancti, &c. *Cassianus l. 5. c. 21.*

Perfecte ieiunat exterior homo orante interiore.

27 **HOC** est perfectum & rationabile ieiunium, quando noster homo exterior ieiunat, interior orat. Facilius enim per ieiunium oratio penetrat cælum: tunc enim homo spiritalis efficitur, Angelis coniungitur, Deo liberius copulatur, &c. Ieiunia cum bonis operibus coniuncta Deo acceptabilia sunt: qui autem à cibis abstinent, & prauagunt, Dæmones imitantur, quibus esca non est, & ne-

& nequitia semper est, &c. *S. Isid. de summo bono l. 2. c. 44.*

De benedictione cinerum in capite ieiunij.

FERIA quarta cinerum ante Missam benedi- 28
cantur cineres facti de ramis benedictis præteriti
anni, si habentur, in medio chori ante altare. *Sacer-*
dotale Romanum p. 2. c. 6.

Cilicium, habitus pœnitentiæ & humili-
tatis.

CILICIVM, habitus pœnitentium, Psalmista te- 29
ste, qui dicit: Ego autem, cum mihi molesti es- *Psal. 34.*
sent, induebam me cilicio, hoc est, habitu pœni-
tentiæ & humilitatis, quo furorem persequentium
aut leuius sufferrem placidus, aut etiam mitiga-
rem, assumpsi, &c. *Ven. Beda de tabernaculo l. 2. c. 2.*

Cilicium, & Cinis quid notent.

IN Cilicio, quod de pilis caprarum contextitur, 30
asperam peccati pungentis memoriam, qua in die
iudicij sinistra pars est induenda, significat: in Ci-
nere autem, mortis considerationem, per quam
tota humani generis massa in puluerem est redi-
genda, demonstrat. *Idem Beda sup. c. 10. Luc. l. 3.*

De eodem.

IN Cilicio, & Cinere pœnitens deplorat pec- 31
catum; quod in Cilicio asperitas, & compunctio
peccatorum, in Cinere puluis ostenditur mortuo-
rum. Et idcirco in utroque pœnitentiam agimus,
vt & compunctioe Cilicij agnoscamus vitia, quæ
per

per culpam commisimus; & per fauillam Cineris perpendamus mortis sententiam, ad quam peccando peruenimus. *S. Isid. de off. l. 2. c. de pœnitentibus. S. Gregor. Moral. l. 35 c. 5.*

*De Benedictione mensæ, ad
eamque Lectione.*

§. III.

SVMMARIVM.

ANTE & post prandium benedicenda mensa,
& gratia Deo agenda. 1. 2. 3. 4. 5. 6.

Inter comedendum nihil immodestia admit-
tenaum, & quid ibi gerendum. 6. 7.

Semper immiscenda lectio diuinarum Scripturarum. 7.
8. 9. 10. 11.

Post prandium, vltra actionem gratiarum, subsequatur
aliqua viuæ vocis exhortatio. 9. 10.

1 CENANTIBVS autem eis, accepit Iesus panem,
& benedixit, ac fregit, deditq; discipulis, &c.
& hymno dicto, exierunt in montem oliueti.
Matth. 26. Marc. 6.

2 Et factum est, dum recumberet cum eis, acce-
pit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat il-
lis. *Luc. 24.*

3 Accepit Iesus panes: & cum gratias egisset, di-
stribuit discumbentibus. *Io. 6.*

Gra-

Gratiæ Deo agenda ante & post prandium, & quare.

OPVS est, nos & mensam petentes, & desisten-⁴tes, Deo gratias agere. Ad hoc enim paratus numquam in ebrietatem decidet, aut insolentiam, numquam crapula disrumpetur; sed orationis expectationem pro freno sensibus habens impositam cum debita modestia ex omnibus appositis sumat: & multa quidem animam, multa vero benedictione corpus implebit. Mensa namque ab oratione sumens initium, & in oratione desinens numquam deficiet, &c. *S. Chryf. hom. 79. ad populum Antioch. S. Basilius hom. in Martyrem Iulittam, quæ est 5. inter varias. Oratione 2. de precatone. S. Ambros. l. 3. de Virginibus.*

De eodem.

NON oportet clericos, nisi hymno dicto, comedere panem, & post cibos gratias auctori Deo referre. *Ex decretis Martini Episcopi Bracharensis, non Papæ, vt male allegatur à Gratiano dist. 44. c. non liceat.*

De eodem.

NIHIL vilitatis, nihil immodestię admittit Christianorum conuiuium: non prius discumbitur, quam oratio ad Deum prægustetur, &c. *Æque oratio conuiuium dirimit. vt sup. §. 1. de sobrietate.*

De

De eodem : ac de lectione ad mensam, & qualiter.

- 7 QUANDO Presbyteri conueniunt ad aliquod conuiuium, Decanus aut aliquis Prior illorum versum ante cenam incipiat, & cibum benedicat; & tunc secundum ordinem sedeant, alter alteri honorem prebentes, & per vices cibum, & potum benedicant. Et aliquis de illorum clericis aliquid de sancta Scriptura legat, & post refectionem similiter sanctum hymnum dicant, ad exemplum *Mat. 26* Domini, sicut in cena fecisse legitur, & sic se contineant omnes Presbyteri, maxime in talibus locis, vt non vituperetur ministerium illorum. *Concil. Nannet. cap. 11. 12. dist. 44. c. eod. Burchardus. l. 2. c. 162. Iuo. p. 6. c. 253. S. Thom. opusc. 65. c. 7. Vide sup. §. 1. c. manducat, n. 13.*

De eadem lectione inter comedendum.

- 8 PRO reuerentia Dei, & Sacerdotum, id vniuersa constituit Synodus, vt (quia solent mensis crebro otiosæ fabulæ interponi) in omni Sacerdotali conuiuium lectio diuinarum Scripturarum immisceatur. Per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non necessariæ prohibentur. *Concil. Toletan. 3. c. 7. dist. 44. c. eod. Africanum c. 6. Rhem. c. 17. 18. Trident. Sess. 2. c. 25. c. 1. de reform.*

De eodem; ac de viuæ vocis exhortatione post prandium.

- 9 RECITETVR ad mensam sacra lectio, subsequatur viuæ vocis exhortatio; vt non tantum corporali.

rali cibo, immo verbi spiritualis alimento conui-
uantes se refectos gratulentur, vt in omnibus ho-
nificetur Deus per Iesum Christum Dominum
nostrum. *Eusebius Papa, & Eutychianus, Concil. Car-
thagin. 4. c. 15.*

De eodem.

AD mensam non solum fauces cibum capiant, **10.**
sed etiam aures exhauriant verbum Dei. *S. Ber-
nard. in Speculo Monachorum.*

Multo auidius audienda lectio ad men-
sam, quam comedendum, aut biben-
dum.

MAIORE multo cum delectatione debemus **11**
audire, quæ ad mensam accumbentibus nobis le-
guntur, quam cum quanta aut edimus, aut bibi-
mus: idque, vt appareat, mentem nequaquam di-
strahi ad corporis voluptates, sed maiorem in mo-
dum se in verbis Domini oblectare. Quod ille fa-
ciebat, qui dixit: Dulciora super mel, & fauum. *Psal. 118.*
S. Basilius in reg. breu. resp. 180. Cassian. l. 4. c. 17. Alia
de hac materia vide sup. §. 1. & inf. p. 3. c. 3. de re-
bus Sacerdoti prohibitis in genere,
c. 4. ne sit vinolentus.

V

De

*De Somno, Vigilia, & quotidiano
Conscientia examine.*

§. IIII.

SVMMARIVM.

NOCTV semper vigilandum, & in oratione
pernoctandum. 1. 2. 3. 5. 6. 7. 8. 9. 12.

Quia nox est tempus ad orationem aptum,
& tenebrae habent quandam religionem. 18. 19.
Suo tamen tempore dormiendum. 12.

Et tantum pro necessitate. 14.

Quia suspecta res est somnus, & ideo totus quis dor-
mire non debet. 11. 16.

Vt faciebat S. Hieronymus, utq; docet Cassianus, &
qualiter Hippocrates. 15.

Dormituro tamen ad lectum qualiter eundum, ibique
manendum, & ab eo surgendum. 10. 11.

Uigilandumq; ad diurnum animum concentum. 20.

Et qualiter, quidq; postea faciendum. 21.

Post prandium parumper quiescendum, maxime in a-
estate 13.

Conscientia semper ante somnum examinanda, extra-
ditione S. Petri, & Sanctorum. 1. 4. 22. 23. 24. 25.
26. 28.

Et Philosophorum. 25. 27. 29. 30.

IMEDITATVS sum nocte cum corde meo, &
exercitabar, & scopebam spiritum meum.
Psal. 76.

Memor

Memor fui nocte nominis tui Domine: & cu- 2
stodiui legem tuam. Media nocte surgebam ad
confitendum tibi. *Psal. 118.*

In noctibus extollite manus vestras in sancta, 3
& benedicite Dominum. *Psal. 133.*

Quis superponet in cogitatu meo flagella, & in 4
corde meo doctrinam sapientiæ, vt ignorationi-
bus eorum (scilicet linguæ, & labiorum) non par-
cant mihi, & non appareant delicta eorum, & ne
adincrescant ignorantia meæ, & multiplicentur
delicta mea, & peccata mea abundant, & incidam
in conspectu aduersariorum meorum, & gaudeat
super me inimicus meus? *Eccl. 23.*

Consurge, lauda in nocte in principio vigilia- 5
rum: effunde sicut aquam cor tuum ante conspe-
ctum Domini: leua ad eum manus tuas pro ani-
ma paruulorum tuorum. *Tren. 2.*

Vigilate, & orate vt non intretis in tentatio- 6
nem. *Matth. 26.*

Vigilate, quia nescitis qua hora Dominus do- 7
mus veniat; sero, an media nocte, an galli cantu,
an mane: ne cum venerit repente, inueniat vos
dormientis. *Marc. 13.*

Vigilate omni tempore orantes. *Luc. 12. 21.* 8

Si non vigilaueris, veniam ad te tamquam fur; 9
& nescies qua hora veniam ad te. *Apoc. 3.*

**Qualiter eundum ad lectum, ibique ma-
nendum, ab eoque surgendum.**

SEMPER cum ad horam perueneris dormiendi, 10

non præuentò tempore, primo aspergas te aqua benedicta, & tunc vadens ad lectum aliquam orationem præmittas, & factò tibi signaculo Crucis in lecto, & te Domino humiliter commendato, honeste, & compositè iaceas in dextro, vel sinistro latere, numquam tamen supinus, vel aliter inhonestus. Numquam dormias cum manibus in sinu positis, nec cruribus eleuatis, vel discoopertis, vt nullus te inueniat inhonestè iacentem. *S. Bonau. in reg. nouitiorum, c. 7. & in speculo disciplinae, particula 3. c. 7. & post particulam 4. c. 2.* Et surgens à lecto ipsum decèter operi, ne velut irrationabilium cubile remaneat imparatum. *Idem in dicto speculo discip. part. 3. c. 9.*

De eodem.

- II ITVRVS ad somnum, aliquid tecum defer in memoria & cogitatione, in quo placide obdormias, quod etiam somniare iuuat. Sic tibi nox vt dies illuminabitur, & nox illuminatiò tua in delicijs tuis. Placide obdormies, in pace quiesces, facile euigilabis, & surgens facilis eris ad redeundum in diem, vnde non totus decessisti. *S. Bern. ad fratres de Monte Dei.*

Dormiendum suo tempore.

- 12 SICVT festinandum nobis est, &c. vt sup. §. I. de ieiunio, n. 15.

Post prandium parumper quiescendum.

- 13 POSTPRANDIUM, si naturæ tuæ conuenit, potes parum quiescere, & maxime in æstate, ne caput grauetur. *Concil. Hildesem. in form. vii. can. c. 44.*

Dor-

Dormiendum tantum pro necessitate.

QVIETI & somno tantum tempus impende, **14**
quantum cogit ipsa necessitas: quies enim diu-
turna corpus emollit, & libidinis ignem facile ac-
cendit. *S. Ephraëm de vita spirituali, c. 76.*

Quo somno utebatur *S. Hieronymus*, &
quem præfigit *Cassianus*, & quem *Hip-
pocrates*.

CONSVETVDINEM meam nosti: breuissimo **15**
somno utor, & quasi interuigilo. Satis est mihi, vi-
gilare desuuisse. Aliquando dormiisse me sentio,
aliquando suspicor. *S. Hieron. ep. 87. de viris illustri-
bus. Quem terminum quatuor horarum spatium conclu-
dendū esse, tradit Cassianus coll. 12. c. 15. Somnus tamen,
& vigilia mediū tenere debent: vtraq; enim, si modum
excedant, malum. Hippocrates l. 2. Aphorismorum, c. 3.*

Nemo totus dormiat.

CAVE in quantum potes, Sacerdos, ne totus ali- **16**
quando dormias, ne sit somnus tuus non requies
lassi, sed sepultura corporis suffocati; non repara-
tio, sed extinctio corporis tui. Suspecta res est som-
nus, & magna ex parte ebrietati similis. *S. Bernar-
dus ad fratres de Monte Dci.*

Pernoctandum in oratione.

PERNOCTA in oratione & prece, incumbere no- **17**
cturnis Vigilijs: ad modicum clausis oculis rur-
sum ora. *S. Isid. in Synonimis. Non tamen ad ignem vi-
gilandum, quia vsitatum est hosti homines ad prunas se-
ducere, &c. S. Bonau. in speculo discip. particula 4. c. 6.*

V 3

Nox,

Nox, tempus ad orationem aptum.

- 18 NOCTE ad sapientiam nihil commodius: hac enim persæpe de Deo cogitamus, lectioni, contemplationi diuinarum Scripturarum vacamus, psallitur, oratur. *S. Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi illuminatorum 9. S. Bernardus ser. 86. S. Basilius oratione 2. de precatone.*

Habent religionem tenebræ.

- 19 *Euripides in Bacchis, articulo 2.*

Euigilandum ad diurnum auium concentum,

- 20 DOLENTES referimus, quod non solum quidam minores clerici, verum etiam aliqui Ecclesiarum Prælati circa comestiones superfluas, & confabulationes illicitas, (vt de aliis taceam) fere medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquentes vix ad diurnum concentum auium excitantur, &c. *Innoc. 3. de celebr. Missarum, c. eod.*

Qualiter euigilandum, ac deinde quid faciendum.

- 21 SI dormitum eas de fero, & euigilare affuecas de mane, & surgens aliquid boni mediteris, videlicet de futuro iudicio, quomodo tunc omnes euigilaturi sumus, deinde, vestiendo te, potes aliquid boni legere, Psalmum: *Quid multiplicati.* aut aliud, quod placeat. Et, si aliqua pollutione te mireris pollutum, percutias pectus tuam, cum proposito confitendi, aspergendo te aqua benedicta, & sic ad

adoratorium vade, & debitum tuum solue sicut melius potes. *Concil. Hildesem. in form. vii. can. c. 29.*
S. Bonau. de triplici statu religiosorum, p. l. c. 4.

Conscientia qualiter & quando examinanda, ex traditione S. Petri.

INSTRVEBAT Petrus discipulos actus vitæ suæ 22
 omni hora custodire, & in omni loco Deum respicere, firmiter scire cogitationes malas cordi suo aduenientes, mox ad Christum allidere, & Sacerdotibus Dei manifestare. *S. Clemens ep. 1. ad Iacobum fratrem Domini, ad finem.*

De eodem.

COMPLETO iam die, omniq; opere tum corporis, tum spiritus etiam absoluto, præclare fiat, si diligenter vnusquisque, antequam cubitū eat, cum animo suo conscientiam suam exquirat; ac, si quid vel cogitauerit, vel dixerit eorum, quæ non decet, vel si inter orandum minus attentus, aut in Psalmodiū decantatione tædio anxius fuerit, aut communis vitæ desiderio senserit titillatum, &c. *S. Basil. hom. 1. de instit. monachorum. Concil. Hildesem. in form. vii. can. c. 51.*

De eodem.

DISCE tibi præesse, vitam tuam ordinare, mores tuos componere; temetipsum accusare, numquam excusare; sepe condemnare, numquam impunitum dimittere. *S. Bernard. de interiori domo, ad finem.*

De eodem.

- 25 QVÆ in singulis diebus opera feceris, ea tecum commemora, & cum his, quæ feceris pridie, conferto. Studiose operam dato, vt melior in dies existas. *S. Basilius de abdicatione rerum, ad finem. & in admonitione ad filium spiritualem. S. Bonau. de puritate conscientie, c. 16. 17. Optime Plutarchus de cobibenda ira, ad finem, ex Empedocle. Cassian. collat. 5. c. 14.*

De eodem.

- 26 COGITATIONES iustorum, iudicia. Iusti qui prope ab omni strepitu sæculari ad corda sua redeunt, ibiq; ascendunt tribunal mentis, atq; ante oculos se, & proximum statuunt: deducunt ad medium regulam testamenti, qua dicitur: Quæ vultis, vt faciant vobis homines, & vos eadem facite illis. Transferunt in se personam proximi, & sollicite attendunt, quid sibi, si ita essent, fieri, vel non fieri iuste voluissent: sicq; districto iure, atque iudicio, causam suam, & proximi, iuxta tabulas diuinæ legis, in foro cordis examinant. *S. Gregor Moral. l. 19. c. 13. l. 22. c. 4. l. 25. c. 6.*

De eodem.

- 27 DEVS, ipse mens, iussit, vt homo mentis particeps se ipsum animaduerneret. *Mercurius Trismegistus in Pimandro,*

De eodem.

- 28 FACIEBAT hoc Sextius, vt, consummato die, cum se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum: Quod hodie malum tuum
- san a-

sanasti? cui vitio obstitisti? qua parte melior es?
Desinet ira, & erit moderatior, quæ sciet sibi quo-
tidie ad iudicem esse veniendum, &c. *Seneca de*
ira. l. 3. c. 36.

De eodem.

VIR bonus, &c.

Non prius in dulcem declinat lumina somnum,
Omnia quam illius reputauerit acta diei. *Virgil.*
in viro bono.

De eodem.

QUOTIDIE bis precari solent Christiani, mane, 30
ac sub vesperam, oriente Sole, petentes diem vere
felicem, utque mentes eorum cælesti repleantur
lumine: occidente vero, ut anima in totum ex-
onerata sensibus, moleque rerum sensibili-
um veritatem vestiget in consistorio
domestico. *Philo. l. de vita*
supplicum.

